Undervisningsoplæg til novellen

Gravhøjen

Martin Andersen Nexø, 1911

Af Ingrid Kofod Larsen

Undervisningsmateriale til novellen *Gravhøjen* af Martin Andersen Nexø med henvisning til Dennis Gade Kofods *Nancy*

Martin Andersen Nexø født 1869 på Christianshavn, død 1954 i Dresden, begravet på Assistens Kirkegård i København. Navnet kunne indikere, at han er født på Bornholm, det er han ikke. Efter først at have boet på Christianshavn, derefter i det vi i dag kender som Brumleby (tidligere Lægeforeningens Boliger på Østerbro), kom han som otteårig til Bornholm. Navnet Nexø tog han, efter, at en boghandler i Askov anbefalede den kommende forfatter det,- et navn, der ville blive lagt mærke til, og som ville sikre ham en god placering på boghylden, altså under N og ikke A.

Martin Andersen Nexø kaldte sig gennem hele sit liv for bornholmer, og det lille gule hus i Nexø, der i dag er museum for forfatteren, - for sit barndomshjem.
Martin Andersen Nexø er nok mest kendt for sine to store romaner “Pelle Erobreren” og “Ditte Menneskebarn”, men hans forfatterskab indeholder et utal af andre værker, eksempelvis kroniker, digte, avisartikler, rejsebeskrivelser og ikke mindst noveller.

Den novelle, som I nu skal beskæftige jer med hører til en ny genre i Nexøs novellistiske forfatterskab: Den symbolske. Hvor han hidtil var blevet opfattet som “virkelighedsskildrer”,- hvor han havde givet sin “realisme” dybde ved at skildre sine figurer som fællesnævnere, typer på forskellige samfundsgrupper: Tjenestepigen, proletardrengen, den gamle tids håndværker o.s.v.

Klik og se Henrik Ydes tidstavle

Resume af *Gravhøjen*
Fortælleren, en mand, der har været væk fra øen i mange år, vender tilbage til øen og glædes over gensynet. Han fortæller, hvordan han genkender den egn, som han som vogterdreng lærte at kende. For sit indre øje ser han hver tjørn, hver stenkiste og alt det, han som dreng færdedes blandt, erindringen er stærk og levende. Han fortæller om forandringen på gården, hvor han passede kreaturer, her er madmor nu yngre, hun er ikke som den tidligere ophængt, men kan tage med manden til foredrag eller komedie, OG der er kommet brædde gulv i karlekammeret, hvor der tidligere var lergulv med dybe rottehuller.
Fortælleren konstaterer også, at tyendet kun har fået en ringe del af udviklingen og nævner, at afstanden mellem tyendet og andre mennesker er blevet endnu større i den forløbne tid.
Fortælleren husker specielt en person fra sin barndom nemlig husmand Holm, som var daglejer på den gård, hvor fortælleren var vogterdreng. Husmand Holm stillede spørgs-

målstegn ved alt, - der var hele tiden en tørst hos ham efter årsag og begrundelse, han havde ry for at TÆNKE.
Fortælleren får lyst til at opsøge husmand Holm, opfriske bekendtskabet og takke ham for det, han i sin tid havde givet ham.
På vej til mødet finder han husmand Holms kone, spørger efter Jeppe Holm og får at vide, at han er død og begravet for flere år siden, der spørges nu til dødsårsagen og konen kan fortælle om GRAVHØJEN.
Holm ønskede mere jord til dyrkning og begyndte at grave højen væk, to spader knækkede, men han ville ikke give op, sagde han. Han var blevet advaret, idet man på egnen vidste, at her holdt de underjordiske til. Det kom han dog til, da det blev en forfærdelig storm, og han måtte kravle på mønningen/taget for at lægge en sten på, for at det ikke skulle lette, han faldt ned slog hovedet i brøndkarret og døde.
Fortælleren går trist til mode hjem og konstaterer, at overtroen ved husmand Holms død har fået lov til at leve videre.

Ordforklaring:
Mønning: Den øverste del af tagkonstruktionen, hvor de to tagflader mødes, kan også kaldes tagryggen eller rygningen
Tyende: historisk betegnelse for for tjenestefolk eller medhjælpere, der var ansat og boede på arbejdsgiverens gård

Arbejdet med *Gravhøjen*:

Klik og se digital udgave

Klik og se Henrik Ydes efterskrift

Teksten præsenteres for eleverne, der gøres opmærksom på, at det er en ældre tekst.

I Gravhøjen møder vi tanker om gammel og ny tid.

Oplever I også møde mellem gammel og ny tid? Find eksempler på mødet. Hvad ville være anderledes i dag?

Den digitaliserede verden, fysisk samvær erstattet med nettet, uddannelser, det “pengeløse samfund”/betalingskort, transport og og og

Snak om:
Overtro, varsler som folk troede på for at forklare hverdagens uforklarlige hændelser.
Spørg et ældre familiemedlem, om de kender til overtro.

En sort kat over vejen.
Ikke sko på bordet.
Ikke gå under en stige.
Banke under bordet.
Krydse fingre.
En fugleklat.
7-9-13.
Hvad betyder disse ting?

Kan vi herske over naturen? Hvorfor/hvorfor ikke? Forklar, hvad I mener.

Skriv fortællingen om Gravhøjen i dit eget sprog.

Arbejde to og to eller i grupper.

Genfortælle novellen i eget sprog.

Diskutere, hvordan ser I på udviklingen går tingene for stærkt, bliver vi fremmedgjorte eller er det ok?

Den gamle bonde hedder Holm. Hvad betyder det navn? Hvorfor har Martin Andersen Nexø netop valgt det navn?

Hvad fortæller novellen om Martin Andersen Nexøs syn på fremtiden. Hvilket budskab sender Martin Andersen Nexø med novellen? Begrund jeres svar.

Hvad får I ud af at læse “Gravhøjen”?

Præsentation af Dennis Gade Kofods *Nancy*.
Læs gerne hele romanen, hvis ikke så første del af kapitel 6 og hele kapitel 7 og herefter trækkes parallel til “Nancy”.

Præsentation af Dennis Gade Kofod
Født 1976 i Randers, vokset op på Bornholm. Student fra Bornholms Amtsgymnasium 1997, flyttede til København, studeret på RUC, afsluttet humanistisk basisuddannelse, uddannet fra Forfatterskolen 2004. Bosat på Bornholm. Modtog i 2014 et treårigt arbejdslegat af Statens Kunstfond.

Nogle af forfatterskabets titler:

Brøndtjættan
Nexø Trawl
Superhelte i det hele taget
Nancy
Power To X
To børnebøger om frøken Knirk

Et resume af *Nancy*
En mystisk tåge trækker ind over Bornholm, tågen er skabt af de underjordiske, der vil tage Bornholm tilbage fra menneskene, menneskene har ikke passet på øen, nu vil de underjordiske generobre øen. Tågen breder sig, og de, der kommer tæt på tågen forsvinder, naturen søger hævn. Folk, der har mulighed for det, flygter fra øen. De få tilbageblevne kæmper for at opretholde et nogenlunde normalt liv. En af de tilbageblevne er Nancy, Nancy arbejder på et bosted for udsatte og går på HF, Nancy lever i et forhold med den voldelige steroidmisbruger, Træner Thomas. Nancy ønsker at forlade Træner Thomas, da hun er blevet forelsket i studiekammeraten Albert. Nancy har også et tæt forhold til de underjordiske, idet hun er udvalgt til at spille en væsentlig rolle i den verden, der følger efter undergangen.

De mytologiske elementer er med til at gøre Nancy til en unik læseoplevelse.

Højen i “Nancy” og i “Gravhøjen” er beskrevet ganske forskelligt. Hvad betyder det?

Hvilke forskelle og ligheder er der på Nancy og Holm?

Hvad tror du, at Martin Andersen Nexø ville have sagt til “Nancy”? Begrund til svar.

Brug af symbolik hvordan oplever vi symbolik i hhv. Gravhøjen og Nancy?

Læs evt.
Kronik eller reportage om klimaet

Til læreren : Hent bl.a. inspiration i Dennis Gade Kofods “Det levende land”